

Ο ρόλος του αθλητικού περιβάλλοντος στη διαμόρφωση θετικών στάσεων απέναντι σε πρόσφυγες και μετανάστες

Μορέλα Ελευθερία

Διδάκτορας, Εντεταλμένη Διδάσκουσα στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να εξετάσει τον ρόλο του αθλητισμού ως μέσο προώθησης της αλληλεπίδρασης μεταξύ ατόμων και ομάδων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Παράλληλα, παρουσιάζονται ευρήματα από τρεις έρευνες που αφορούν τη συμβολή του αθλητικού περιβάλλοντος στη διαμόρφωση στάσεων των μελών της κοινωνίας υποδοχής απέναντι στους εισερχόμενους πληθυσμούς. Οι έρευνες που εξετάστηκαν ήταν ποσοτικές, συγχρονικές και συμμετείχαν σ αυτές νεαροί Έλληνες αθλητές/τριες ατομικών και ομαδικών αθλημάτων. Σκοπός των ερευνών ήταν να διερευνήσει το ρόλο του αθλητικού περιβάλλοντος και της συμπεριφοράς που προωθεί ο προπονητής/τρια στη διαμόρφωση στάσεων απέναντι στον επιπολιτισμό των εισερχόμενων πληθυσμών. Οι νεαροί αθλητές/τριες συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια που αξιολογούσαν τις στάσεις τους απέναντι στον επιπολιτισμό μεταναστών και προσφύγων, καθώς και ερωτηματολόγια που αφορούν το αθλητικό περιβάλλον. Με βάση τα αποτελέσματα, το ενδυναμωτικό περιβάλλον παρακίνησης που είναι προσανατολισμένο στη μάθηση και υποστηρίζει τις βασικές ψυχολογικές ανάγκες των αθλητών καθώς και η προώθηση προκοινωνικών συμπεριφορών από τους προπονητές, μπορούν να συμβάλλουν στη διαμόρφωση θετικών στάσεων απέναντι στους εισερχόμενους πληθυσμούς, που ευνοούν την ένταξη και την πολυπολιτισμικότητα.

Λέξεις κλειδιά: επιπολιτισμός, αθλητισμός, ενσωμάτωση, κοινωνία υποδοχής

Εισαγωγή

Τον 21^ο αιώνα οι χώρες της Ευρώπης βρίσκονται αντιμέτωπες με τη μεγαλύτερη μετακίνηση πληθυσμών, μεταναστών και προσφύγων, από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Οι πολυπολιτισμικές κοινωνίες είναι σήμερα κοινό χαρακτηριστικό ολόκληρης της Ευρώπης, γεγονός που δημιουργεί νέες προκλήσεις τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Ως εκ τούτου κρίνεται σημαντικό, οι Ευρωπαίοι ιθύνοντες και οι κυβερνήσεις των κρατών να ρυθμίσουν και να διαχειριστούν τις ροές, καθώς και να βρουν πολιτικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς μηχανισμούς ώστε να εξασφαλίσουν την κοινωνική συνοχή μεταξύ των κοινοτήτων τους.

Διεύθυνση αλληλογραφίας:

Μορέλα Ελευθερία
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού
Πανεπιστημιούπολη, 69100 Κομοτηνή
emorela@phyed.duth.gr

E-mail:

Η Ελλάδα, ενώ ιστορικά υπήρξε χώρα αποστολής μεταναστών, ωστόσο, τις τελευταίες δεκαετίες, λόγω των εκτεταμένων χερσαίων και παράκτιων συνόρων της (Cheliotis, 2014) έχει γίνει η κύρια είσοδος για τους εισερχόμενους πληθυσμούς, ενώ υπολογίζεται ότι από το 2014 έχει δεχθεί περισσότερους από 1 εκατομμύριο μετανάστες και πρόσφυγες (UNHCR, 2020). Αυτή η μεγάλη εισροή προσφύγων και μεταναστών έχει οδηγήσει σε αυξημένη ξеноφοβία και διακρίσεις κατά των εισερχόμενων πληθυσμών, ενώ οι βίαιες και ρατσιστικές επιθέσεις έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια. Κρίνεται λοιπόν σημαντικό να διερευνηθούν οι τρόποι που μπορούν να διευκολύνουν την ένταξη των εισερχόμενων πληθυσμών και να προωθήσουν τη θετική και γόνιμη αλληλεπίδραση τους με την κοινωνία υποδοχής.

Επιπολιτισμός

Ένας σημαντικός παράγοντας που καθορίζει την κοινωνική προσαρμογή και αφορά τόσο τους εισερχόμενους πληθυσμούς όσο και τα άτομα της χώρας υποδοχής είναι ο επιπολιτισμός, δηλαδή οι πολιτισμικές και ψυχολογικές αλλαγές που προκύπτουν από τη διαπολιτισμική επαφή (Redfield, Linton, & Herskovits, 1936).

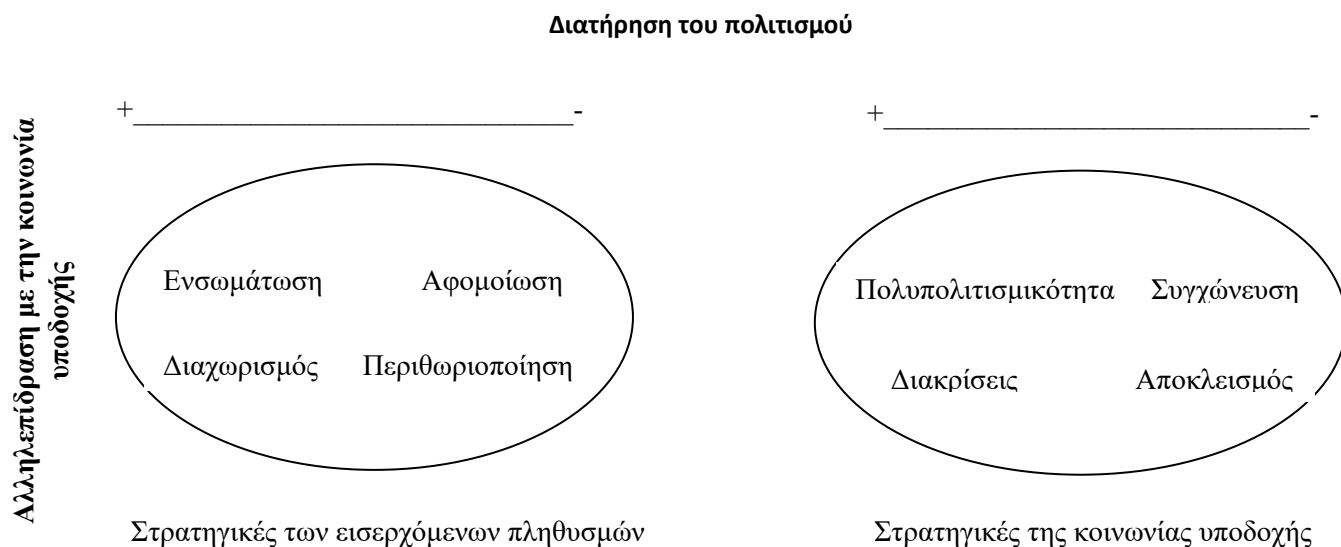
Μία από τις πιο κυρίαρχες θεωρίες στη βιβλιογραφία του επιπολιτισμού τις τελευταίες δύο δεκαετίες είναι αυτή του Καναδού ψυχολόγου John Berry (Berry, 1997, 2006). Ο Berry θεωρεί ότι σε κάθε διαπολιτισμική επαφή τόσο τα άτομα όσο και οι ομάδες των εισερχόμενων, αλλά και των κυρίαρχων πληθυσμών πρέπει να διαπραγματευτούν τη συμπεριφορά τους πάνω σε δυο άξονες: την πολιτισμική διατήρηση (cultural maintenance), δηλαδή τη διατήρηση της ταυτότητας και της πολιτισμικής κληρονομιάς των εισερχόμενων πληθυσμών, και την πολιτισμική επαφή (cultural interaction), δηλαδή την αλληλεπίδραση με το κυρίαρχο πληθυσμό και τη συμμετοχή στην κυρίαρχη κουλτούρα. Η στάση των ατόμων ή των ομάδων σε καθένα από αυτούς τους δυο άξονες, καθορίζει τη γενικότερη στάση τους ανάμεσα στους δύο πολιτισμούς, και οδηγεί σε τέσσερις διακριτές στρατηγικές/στάσεις επιπολιτισμού, τις οποίες τόσο τα μέλη των εισερχόμενων πληθυσμών όσο και τα μέλη της κοινωνίας υποδοχής μπορούν να υιοθετήσουν κατά τη διαδικασία του επιπολιτισμού. Από την πλευρά των εισερχόμενων πληθυσμών οι στρατηγικές αυτές αντανakλούν τις επιδιώξεις επιπολιτισμού τους, ενώ από την πλευρά του κυρίαρχου πληθυσμού αντανakλούν τις προσδοκίες τους για τον επιπολιτισμό των εισερχόμενων πληθυσμών.

Όσον αφορά τις στρατηγικές των εισερχόμενων πληθυσμών, οι επιδιώξεις επιπολιτισμού περιγράφονται ως: (α) ενσωμάτωση (integration) όταν το άτομο επιθυμεί να διατηρήσει τα πολιτισμικά του χαρακτηριστικά και ταυτόχρονα να εμπλακεί στο ευρύτερο πολιτισμικό πλαίσιο της κυρίαρχης κουλτούρας, (β) αφομοίωση (assimilation), όταν το άτομο επιθυμεί αποκλειστικά τη συμμετοχή του στην κυρίαρχη κουλτούρα, χωρίς να διατηρεί την ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά του πολιτισμού από τον οποίο προέρχεται, (γ) διαχωρισμός (separation), όταν το άτομο προτιμά να διατηρήσει αυτούσια την πολιτισμική του ταυτότητα και δεν επιθυμεί τη συναναστροφή με την κυρίαρχη κουλτούρα, και (δ) περιθωριοποίηση (marginalization) όταν το δεν επιθυμεί ούτε τη διατήρηση των πολιτισμικών του χαρακτηριστικών, αλλά ούτε και την εμπλοκή του με τον κυρίαρχο πολιτισμικό πλαίσιο (Berry, 2006). Όσον αφορά τις στρατηγικές του κυρίαρχου πληθυσμού, οι προσδοκίες επιπολιτισμού περιγράφονται αντίστοιχα ως: (α) πολυπολιτισμικότητα (multiculturalism), όταν η κυρίαρχη κουλτούρα ευνοεί την διατήρηση της ταυτότητας των εισερχόμενων ατόμων αλλά ταυτόχρονα ευνοεί την αλληλεπίδραση και την ενεργή συμμετοχή τους στην κοινωνία υποδοχής, (β) χωνευτήρι πολιτισμών (melting pot), όταν η κυρίαρχη κουλτούρα δεν

ευνοεί την διατήρηση του πολιτισμού των εισερχόμενων πληθυσμών αλλά επιθυμεί την πλήρη αφομοίωσή τους στην κυρίαρχη κουλτούρα, (γ) διαχωρισμός (segregation), όταν η κυρίαρχη κουλτούρα επιτρέπει στους εισερχόμενους πληθυσμούς να διατηρήσουν τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά τους αλλά δεν ενθαρρύνει την επαφή τους με την κουλτούρα υποδοχής, και (δ) αποκλεισμό, όταν η κυρίαρχη κουλτούρα δεν ευνοεί τη διατήρηση των πολιτισμικών χαρακτηριστικών, αλλά ούτε επιθυμεί την αλληλεπίδραση με την κυρίαρχη κουλτούρα (βλ. σχήμα 1, Berry, 1997; 2008).

Το δισδιάστατο μοντέλο του επιπολιτισμού επέκτεινε ο Bouhris και οι συνεργάτες του (1997) και τόνισαν ότι οι προσδοκίες επιπολιτισμού του πληθυσμού της κοινωνίας υποδοχής μπορούν να επηρεάσουν στρατηγικές επιπολιτισμού που υιοθετούν οι εισερχόμενοι πληθυσμοί (Bouhris, et al., 2009). Οι ερευνητές περιέγραψαν ένα διαδραστικό επιπολιτισμικό μοντέλο, το οποίο δίνει έμφαση στο ρόλο των μελών της κοινωνίας υποδοχής στην διαδικασία του επιπολιτισμού.

Το μοντέλο αυτό εξετάζει κατά πόσο οι στρατηγικές που υιοθετούν οι εισερχόμενοι πληθυσμοί (επιδιώξεις επιπολιτισμού) συμπίπτουν με τις στρατηγικές που ευνοούν τα μέλη της κοινωνίας υποδοχής (προσδοκίες επιπολιτισμού). Οι ερευνητές υποστήριξαν ότι όταν οι τακτικές που επιλέγουν οι εισερχόμενες ομάδες συμπίπτουν με αυτές των μελών στις κοινωνίες υποδοχής δεν εμφανίζονται περιστατικά διάκρισης, και υπάρχει επικοινωνία ανάμεσα στις ομάδες. Σε περίπτωση διαφωνίας η διομαδική σχέση γίνεται προβληματική, εμφανίζονται αρνητικά στερεότυπα, τα άτομα βιώνουν εντονότερο επιπολιτισμικό στρες και υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης διακρίσεων και συγκρούσεων (Bouhris et al., 1997).

Σχήμα 1. Στρατηγικές επιπολιτισμού των εισερχόμενων πληθυσμών και της κοινωνίας υποδοχής (Berry, 1997, 2008).

Στην Ελλάδα, η είσοδος των μεταναστών και των προσφύγων οδήγησε σε διάφορες κοινωνικές αλλαγές που η ελληνική κοινωνία και το ελληνικό κράτος δεν ήταν έτοιμες να αντιμετωπίσουν, κυρίως εξαιτίας του προηγούμενου υψηλού βαθμού ομοιογένειας του πληθυσμού. Συνεπώς, η

ανάγκη για έρευνα και ανάπτυξη στρατηγικών που μπορούν να βοηθήσουν στην εξομάλυνση της διαδικασίας του επιπολιτισμού είναι ιδιαίτερα σημαντική.

Ο αθλητισμός ως μέσο πολιτισμικής αλληλεπίδρασης και κοινωνικής ενσωμάτωσης

Αναμφισβήτητα, το πολυπολιτισμικό πλαίσιο δημιουργεί πολλές ευκαιρίες για διαομαδικές επαφές και διαπολιτισμικές αλληλεπιδράσεις. Το αθλητικό περιβάλλον, μπορεί να αποτελέσει ένα κατάλληλο πλαίσιο για την ενίσχυση της θετικής διαπολιτισμικής επαφής μεταξύ πολιτισμικά διαφορετικών ατόμων και ομάδων, υπό συνθήκες ίσης μεταχείρισης και σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Ley & Barrio, 2019). Έχει ευρέως υποστηριχθεί ότι η συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες μπορεί να ενθαρρύνει τις διαπολιτισμικές ανταλλαγές (Shinke et al., 2015) και να προωθήσει τον διαπολιτισμικό διάλογο, διευκολύνοντας έτσι την ενσωμάτωση των εισερχόμενων πληθυσμών στην χώρα υποδοχής (Makarova & Herzog, 2014). Παρόλα αυτά, η έρευνα σχετικά με το ρόλο του αθλητισμού στην διαδικασία της ενσωμάτωσης στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες είναι περιορισμένη, ενώ σε ανασκόπηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας διαπιστώθηκαν αμφιλεγόμενα ευρήματα (Hatzigeorgiadis, et al., 2013).

Σχετικές έρευνες έχουν δείξει ότι ο αθλητισμός μπορεί να βοηθήσει την κατανόηση και τον σεβασμό για την πολιτισμική διαφορετικότητα καθώς και να συμβάλλει στην απαλοιφή των προκαταλήψεων (Rosenberg et al., 2003), ωστόσο, υπάρχουν περιπτώσεις που μπορεί να τονίσει τις πολιτισμικές διαφορές και να προκαλέσει συγκρούσεις (Krouwel et al., 2006) εξαιτίας των διαφορετικών αξιών, κανόνων και πρακτικών. Ως εκ τούτου, ο τρόπος με τον οποίο διαμορφώνεται το αθλητικό περιβάλλον μπορεί να επηρεάσει σημαντικά το αποτέλεσμα της επαφής (Schinke et al., 2015), ενώ η συμπεριφορά των προπονητών και το κοινωνικο-ηθικό περιβάλλον που δημιουργούν, έχουν αναδειχθεί καθοριστικοί παράγοντες για την προώθηση των θετικών διαπολιτισμικών επαφών μεταξύ ατόμων των εισερχόμενων πληθυσμών και της κοινωνίας υποδοχής (Hatzigeorgiadis et al., 2013).

Προκαταρκτικές μελέτες που βασίστηκαν στο μοντέλο επιπολιτισμού του Berry και εξέτασαν το ρόλο του αθλητικού περιβάλλοντος ανέδειξαν τη σημασία του κλίματος παρακίνησης τόσο στη φυσική αγωγή όσο και στον αθλητισμό, όπως αυτό περιγράφεται στα πλαίσια της θεωρίας στόχων επίτευξης (Ames, 1992; Nicholls, 1989). Στο πλαίσιο της φυσικής αγωγής και σε πολυπολιτισμικές τάξεις, βρέθηκε ότι το κλίμα παρακίνησης που είναι προσανατολισμένο στη μάθηση και στην προσωπική βελτίωση σχετίζεται θετικά με στάσεις που ευνοούν την ένταξη (Kouli & Papaioannou, 2009). Στο πλαίσιο του αθλητισμού και αναφορικά με τους εισερχόμενους πληθυσμούς, μελέτη της Elbe και των συνεργατών της (2018) έδειξε ότι ανάμεσα σε έφηβους μετανάστες από την Ανατολική Ευρώπη που κατοικούσαν στην Ελλάδα και συμμετείχαν σε αθλητικές ομάδες, το κλίμα παρακίνησης με έμφαση στη μάθηση και η αντιλαμβανόμενη αυτονομία από τον προπονητή συνδεόταν με επιδιώξεις ενσωμάτωσης. Σε έρευνα σε παρόμοιο πληθυσμό υποστηρίχθηκε ότι ένα περιβάλλον παρακίνησης που υποστηρίζει την αυτονομία των αθλητών συνδέεται αρνητικά με το επιπολιτισμικό στρες (Morela et al., 2019).

Παρόλο που ο επιπολιτισμός θεωρείται μια δυναμική και αμφίδρομη διαδικασία, ωστόσο οι έρευνες έχουν επικεντρωθεί κυρίως στα άτομα των εισερχόμενων πληθυσμών ενώ ο ρόλος της κοινωνίας υποδοχής δεν έχει ερευνηθεί ικανοποιητικά (Matera et al., 2015). Ο σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να παρουσιάσει τα ευρήματα της σχετικής βιβλιογραφίας αναφορικά με το ρόλο του αθλητικού περιβάλλοντος, όπως αυτό διαμορφώνεται από τον προπονητή, στη διαμόρφωση στάσεων

απέναντι στον επιπολιτισμό προσφύγων και μεταναστών. Για το σκοπό αυτό θα παρουσιαστούν τρεις έρευνες που πραγματοποιήθηκαν με Έλληνες αθλητές/τριες ομαδικών και ατομικών αθλημάτων. Ο σκοπός της πρώτης έρευνας της Morela και των συνεργατών της (2017) ήταν να διερευνήσει το ρόλο του περιβάλλοντος παρακίνησης που δημιουργείται από τον προπονητή στις στάσεις των νεαρών αθλητών απέναντι στην ενσωμάτωση των μεταναστών. Οι ερευνητές υπέθεσαν ότι ένα κλίμα παρακίνησης που δίνει έμφαση στη μάθηση και την προσωπική βελτίωση και δημιουργεί συνθήκες για να ικανοποιηθούν οι βασικές ανάγκες των αθλητών για ικανότητα, αυτονομία και κοινωνικές σχέσεις (ενδυναμωτικό κλίμα παρακίνησης), μπορεί να προβλέψει θετικά στάσεις που ευνοούν την ενσωμάτωση των μεταναστών. Στον αντίποδα, ένα κλίμα παρακίνησης που δίνει έμφαση στην απόδοση και στην ανωτερότητα έναντι των άλλων και χαρακτηρίζεται από συμπεριφορές ελέγχου του προπονητή (αποδυναμωτικό κλίμα παρακίνησης) μπορεί να τις προβλέψει αρνητικά. Σε συνέχεια της πρώτης έρευνας, η Morela και οι συνεργάτες της (2020) θέλησαν να διερευνήσουν εάν το ενδυναμωτικό κλίμα παρακίνησης σχετίζεται θετικά με προκοινωνικές δεξιότητες όπως είναι η ενσυναίσθηση και ο αλτρουισμός, οι οποίες στη συνέχεια μπορούν να μεγαλώσουν το ποσοστό πρόβλεψης των επιπολιτισμικών στάσεων που ευνοούν την ενσωμάτωση των μεταναστών. Τέλος, στην τρίτη έρευνα η Morela και οι συνεργάτες της (2021) θέλησαν να διερευνήσουν εάν η προκοινωνική και αντικοινωνική συμπεριφορά που προωθούν ο προπονητής και οι συμπαίκτες, μπορεί να επηρεάσει τις στάσεις των νεαρών αθλητών απέναντι στον επιπολιτισμό των προσφύγων. Οι ερευνητές υπέθεσαν ότι η προκοινωνική συμπεριφορά ενθαρρύνεται από τον προπονητή και τους συμπαίκτες, μπορεί να προβλέψει θετικά στάσεις που ενθαρρύνουν την ενσωμάτωση των προσφύγων, ενώ η αντικοινωνική συμπεριφορά μπορεί να τις προβλέψει αρνητικά.

Μέθοδος

Συμμετέχοντες

Στις έρευνες συμμετείχαν νεαροί αθλητές/τριες ελληνικής καταγωγής (ΜΟ ηλικίας $13,76 \pm .05$ χρόνια) που αγωνιζόντουσαν σε ομαδικά και ατομικά αθλήματα. Οι αθλητές/τριες συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια που αξιολογούσαν τις στάσεις τους απέναντι στον επιπολιτισμό των προσφύγων και των μεταναστών, καθώς και παράγοντες του αθλητικού περιβάλλοντος όπως αυτό διαμορφώνεται από τον προπονητή.

Όργανα Μέτρησης

Ερωτηματολόγια

Όλοι οι αθλητές/τριες συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο Επιπολιτισμού της Κοινωνίας Υποδοχής (HCAS; Montreuil & Bourhis, 2001) προσαρμοσμένο στον ελληνικό πληθυσμό.

Οι συμμετέχοντες της 1^{ης} έρευνας (Morela et al., 2017) συμπλήρωσαν επίσης το ερωτηματολόγιο αντιλήψεων σχετικά με την έμφαση που δίνουν οι προπονητές στους προσανατολισμούς των στόχων επίτευξης (PCEGO; Papaioannou et al., 2008), το ερωτηματολόγιο ικανοποίησης των βασικών αναγκών στον Αθλητισμό, (BNSSS; Ng et al., 2011) και το ερωτηματολόγιο της συμπεριφοράς ελέγχου του προπονητή (CCBS; Bartholomew et al., 2010).

Στη 2^η έρευνα (Morela et al., 2020) οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν τα παραπάνω ερωτηματολόγια (εκτός από το Ερωτηματολόγιο της συμπεριφοράς ελέγχου του προπονητή) και

επιπλέον την Κλίμακα Διαπροσωπικής Ικανότητα Αντίδρασης (IRI; Davis, 1980) και το Ερωτηματολόγιο της αλτρουιστικής συμπεριφοράς (ABQ; Leontopoulou, 2010).

Στην 3^η έρευνα (Morela et al., 2021) οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν ερωτηματολόγιο το Προκοινωνικής και Αντικοινωνικής Συμπεριφοράς στον Αθλητισμό (PABSS; Kavussanu & Broadley, 2009).

Οι ερευνητές παρείχαν επαρκή υποστήριξη για την ψυχομετρική ακεραιότητα της ελληνικής έκδοσης των ερωτηματολογίων παρουσιάζοντας ικανοποιητικούς βαθμούς εγκυρότητας και αξιοπιστίας για την πλειοψηφία των ερωτήσεων (Cronbach alfa πάνω από .67 έως .89).

Διαδικασία

Όλες οι έρευνες εγκρίθηκαν από την επιτροπή βιοηθικής και δεοντολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Στη συνέχεια, οι ερευνητές επικοινωνήσαν με τις αθλητικές ομάδες για να εξηγήσουν τους σκοπούς των ερευνών και να ζητήσουν την συνεργασία τους. Πριν από τη συλλογή των δεδομένων ζητήθηκε η συγκατάθεση των γονέων για όσους συμμετέχοντες ήταν κάτω των 16 χρονών. Οι αθλητές/τριες συμπλήρωσαν ανώνυμα ερωτηματολόγια, ατομικά, σε ένα ήσυχο δωμάτιο, πριν από την καθιερωμένη τους προπόνηση, υπό την επίβλεψη της κύριας ερευνήτριας, η οποία παρείχε εξηγήσεις όπου απαιτούνταν.

Στατιστική Ανάλυση

Για όλα τα ψυχομετρικά εργαλεία οι ερευνητές πραγματοποίησαν α) επιβεβαιωτική παραγοντική ανάλυση (confirmatory factor analysis), β) ανάλυση αξιοπιστίας (reliability analysis) για τη διερεύνηση της συνοχής των ερωτήσεων των παραγόντων και γ) ανάλυση συσχετίσεων (correlation analysis) μεταξύ των διαφόρων μεταβλητών. Ακόμα, στις έρευνες της Morela και των συνεργατών της (2017;2020) χρησιμοποιήθηκαν Μοντέλα Δομικών Εξισώσεων (Structural equation models) για να εξετάσουν τις σχέσεις των εξαρτημένων μεταβλητών μεταξύ των ανεξάρτητων, ενώ στην έρευνα της Morela και των συνεργατών της (2021) πραγματοποιήθηκαν αναλύσεις παλινδρόμησης (regression analysis) για να εξεταστεί η σχέση μεταξύ των μεταβλητών με σκοπό την πρόβλεψη των τιμών της μιας μέσω των τιμών των άλλων.

Αποτελέσματα

Στάσεις επιπολιτισμού και κλίμα παρακίνησης (Morela και συνεργάτες, 2017)

Χρησιμοποιήθηκε Μοντέλο Δομικών Εξισώσεων για να εξετάσει τον βαθμό στον οποίο το ενδυναμωτικό και αποδυναμωτικό κλίμα παρακίνησης που δημιουργείται από τον προπονητή μπορεί να προβλέψει τις στάσεις των Ελλήνων αθλητών απέναντι στον επιπολιτισμό των μεταναστών. Οι υποκλίμακες του κλίματος παρακίνησης που είναι προσανατολισμένο στη μάθηση, η υποστήριξη της αυτονομίας, της ικανότητας και των κοινωνικών σχέσεων των αθλητών/τριών, διαμόρφωσαν έναν λανθάνοντα παράγοντα για το ενδυναμωτικό κλίμα παρακίνησης. Οι υποκλίμακες του κλίματος παρακίνησης που είναι προσανατολισμένο στην απόδοση και η συμπεριφορά ελέγχου του προπονητή, διαμόρφωσαν έναν λανθάνοντα παράγοντα για το αποδυναμωτικό κλίμα παρακίνησης. Τέλος, οι στάσεις των Ελλήνων αθλητών/τριών απέναντι στη διατήρηση του πολιτισμού των μεταναστών και στην αλληλεπίδραση τους με την κοινωνία υποδοχής, διαμόρφωσαν έναν λανθάνοντα παράγοντα για τις στάσεις των γηγενών απέναντι στον επιπολιτισμό των μεταναστών.

Οι ερευνητές υπέθεσαν ότι οι δυο λανθάνοντες παράγοντες του κλίματος παρακίνησης θα μπορούσαν να προβλέψουν τις στάσεις απέναντι στον επιπολιτισμό των μεταναστών. Τα αποτελέσματα έδειξαν καλή προσαρμογή του υποθετικού μοντέλου ($CFI = .92$, $RMSEA = .06$). Μία σημαντική θετική διαδρομή (path) αποκαλύφθηκε μεταξύ του ενδυναμωτικού κλίματος παρακίνησης και των στάσεων απέναντι στην ενσωμάτωση, ενώ μια αρνητική σημαντική διαδρομή αποκαλύφθηκε μεταξύ του αποδυναμωτικού κλίματος και των στάσεων απέναντι στην ενσωμάτωση. Το μοντέλο προέβλεψε το 9% της διακύμανσης των στάσεων απέναντι στην ενσωμάτωση.

Στάσεις επιπολιτισμού, ενδυναμωτικό κλίμα παρακίνησης και προκοινωνικές δεξιότητες (Morela και συνεργάτες, 2020)

Χρησιμοποιήθηκαν δυο Μοντέλα Δομικών Εξισώσεων: το μοντέλο άμεσης επίδρασης (direct model), για να εξετάσει την άμεση επίδραση του ενδυναμωτικού κλίματος παρακίνησης στις θετικές στάσεις απέναντι στην ενσωμάτωση των μεταναστών που είχε προηγουμένως εντοπιστεί από τη Morela και τους συνεργάτες της (2017), και το διαμεσολαβητικό μοντέλο (mediation model) για να εξετάσει τον πιθανό διαμεσολαβητικό ρόλο των κοινωνικών δεξιοτήτων (ενσυναίσθηση και αλτρουισμός) στη σχέση μεταξύ του ενδυναμωτικού κλίματος παρακίνησης και των στάσεων απέναντι στην ενσωμάτωση. Στα Μοντέλα Δομικών Εξισώσεων οι διαφορετικές υποκλίμακες διαμόρφωσαν τους σύνθετους παράγοντες τους ενδυναμωτικού κλίματος παρακίνησης και των στάσεων απέναντι στον επιπολιτισμό όπως στην έρευνα της Morela των συνεργατών της (2017), ενώ η ενσυναίσθηση και ο αλτρουισμός διαμόρφωσαν τον παράγοντα προκοινωνικές δεξιότητες.

Οι ερευνητές υπέθεσαν ότι ενδυναμωτικό κλίμα παρακίνησης μπορούσε να προβλέψει θετικά όχι μόνο τις στάσεις απέναντι στην ενσωμάτωση των μεταναστών αλλά και τις προκοινωνικές δεξιότητες, οι οποίες στη συνέχεια θα μπορούσαν να προβλέψουν και αυτές θετικά τις πολυπολιτισμικές στάσεις. Τα αποτελέσματα έδειξαν ικανοποιητική προσαρμογή του πρώτου υποθετικού μοντέλου ($CFI = .90$, $RMSEA = .08$). Μια σημαντική θετική διαδρομή (path) βρέθηκε μεταξύ του ενδυναμωτικού κλίματος παρακίνησης και των θετικών στάσεων απέναντι στην ενσωμάτωση των μεταναστών. Το μοντέλο προέβλεψε το 9% της διακύμανσης των στάσεων απέναντι στην ενσωμάτωση. Στη συνέχεια, δημιουργήθηκε ένα δεύτερο Μοντέλο Δομικών Εξισώσεων (mediation model) για να εξετάσει τον διαμεσολαβητικό ρόλο των κοινωνικών δεξιοτήτων στην επίδραση του ενδυναμωτικού κλίματος παρακίνησης στις θετικές στάσεις απέναντι στην ενσωμάτωση των μεταναστών. Τα αποτελέσματα έδειξαν καλή προσαρμογή του υποθετικού μοντέλου ($CFI = .90$, $RMSEA = .06$). Σημαντικές θετικές διαδρομές (paths) βρέθηκαν ανάμεσα στο ενδυναμωτικό κλίμα παρακίνησης, τις προκοινωνικές δεξιότητες και τις πολυπολιτισμικές στάσεις, παρόλα αυτά η άμεση επίδραση του ενδυναμωτικού κλίματος παρακίνησης στις πολυπολιτισμικές στάσεις έγινε μη στατιστικά σημαντική. Η έμμεση επίδραση του ενδυναμωτικού κλίματος παρακίνησης στις πολυπολιτισμικές στάσεις ήταν .12 και ήταν στατιστικά σημαντική (Sobel test statistic: 2.09, $p < .05$). Το μοντέλο διαμεσολάβησης προέβλεψε το 18% της διακύμανσης.

Στάσεις επιπολιτισμού και προκοινωνικό – αντικοινωνικό αθλητικό περιβάλλον (Morela και συνεργάτες, 2021)

Πραγματοποιήθηκε ανάλυση παλινδρόμησης (regression analysis) για να εκτιμηθεί ο βαθμός στον οποίο η προκοινωνική και αντικοινωνική συμπεριφορά που προωθούνται από τον προπονητή και τους συμπαίκτες μπορούν να προβλέψουν τις στάσεις των Ελλήνων αθλητών απέναντι στον επιπολιτισμό των προσφύγων. Όσον αφορά τις στάσεις απέναντι στην διατήρηση του πολιτισμού των προσφύγων, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η προκοινωνική και αντικοινωνική συμπεριφορά που προωθείται μπορούσε να προβλέψει το 19% της διακύμανσης, με μοναδικό στατιστικά σημαντικό παράγοντα πρόβλεψης την προκοινωνική συμπεριφορά που προωθείται από τον προπονητή ($\beta = .37, p < .001$). Όσον αφορά τις στάσεις απέναντι στην αλληλεπίδραση των προσφύγων με την κοινωνία υποδοχής, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η προκοινωνική και αντικοινωνική συμπεριφορά μπορούσε να προβλέψει το 15% της διακύμανσης, με μοναδικό στατιστικά σημαντικό παράγοντα πρόβλεψης την προκοινωνική συμπεριφορά που προωθείται από τον προπονητή ($\beta = .34, p < .001$).

Συζήτηση

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να παρουσιάσει τα ευρήματα τριών ερευνών που πραγματοποιήθηκαν με νεαρούς Έλληνες αθλητές, αναφορικά με το ρόλο του αθλητικού περιβάλλοντος στη διαμόρφωση στάσεων απέναντι στην ενσωμάτωση των εισερχόμενων πληθυσμών. Συνολικά, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι περιβάλλον παρακίνησης που ενθαρρύνει ο προπονητής και η συμπεριφορά του, μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση στάσεων απέναντι στην ενσωμάτωση των μεταναστών.

Πιο συγκεκριμένα, το ενδυναμωτικό κλίμα παρακίνησης, που χαρακτηρίζεται από προσανατολισμό στη μάθηση και υποστηρίζει την αυτονομία, την ικανότητα και τις κοινωνικές σχέσεις των αθλητών/τριών, συνδέεται θετικά με αυτό που περιγράφει ο Berry, (2008) ως πολυπολιτισμικές στάσεις που ευνοούν τόσο τη διατήρηση του πολιτισμού των εισερχόμενων πληθυσμών όσο και την αλληλεπίδραση τους με την κοινωνία υποδοχής (Morela et al., 2017). Ακόμα, βρέθηκε ότι το ενδυναμωτικό κλίμα παρακίνησης μπορεί να συνδέεται με προκοινωνικές δεξιότητες όπως είναι η ενσυναίσθηση και ο αλτρουισμός, οι οποίες με τη σειρά τους συνδέονται θετικά με τις πολυπολιτισμικές στάσεις, μεγάλωνοντας την επίδραση του ενδυναμωτικού κλίματος παρακίνησης στις στάσεις απέναντι στην ενσωμάτωση των εισερχόμενων πληθυσμών (Morela et al., 2020). Προηγούμενες έρευνες έχουν αναδείξει ότι το περιβάλλον παρακίνησης που προωθεί τη συνεργασία και δίνει έμφαση στην προσωπική βελτίωση αντί για την υπεροχή έναντι των άλλων έχει συνδεθεί με προκοινωνικές στάσεις και συμπεριφορές (Kavussanu, 2006) και με την ενσυναίσθηση (Kavussanu et al., 2009). Επιπλέον, η ενσυναίσθηση έχει βρεθεί ότι βελτιώνει τις σχέσεις μεταξύ των ομάδων, μειώνει τις υπάρχουσες προκαταλήψεις (Pettigrew & Tropp, 2008) και σχετίζεται με θετικές στάσεις απέναντι στις στιγματισμένες ομάδες (Batson et al., 2002). Τα ευρήματα των ερευνών της Morela και των συνεργατών της (2017;2020) αναδεικνύουν ότι το ενδυναμωτικό περιβάλλον παρακίνησης που δημιουργεί ο προπονητής μπορεί να αποτελέσει ένα κατάλληλο πλαίσιο για ουσιαστική επαφή μεταξύ νεαρών αθλητών (γηγενών και μεταναστών/προσφύγων), όπου θα διευκολύνεται η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και πιθανώς θα ενθαρρύνονται θετικές στάσεις απέναντι στην πολυπολιτισμικότητα και την ενσωμάτωση.

Προηγούμενες έρευνες έχουν αναδείξει ότι οι προπονητές και το περιβάλλον το οποίο δημιουργούν αποτελούν επιδραστικούς παράγοντες που επηρεάζουν τις εμπειρίες των

αθλητών/τριών (Bartholomew et al., 2010; Gagne et al., 2003). Η έρευνα της Morela και των συνεργατών της (2021) ανέδειξε τον σημαντικό ρόλο της προκοινωνικής συμπεριφοράς που προωθεί ο προπονητής στη διαμόρφωση θετικών στάσεων απέναντι στην ενσωμάτωση. Σύμφωνα με τον Bandura (1991), η συμπεριφορά των ατόμων διαμορφώνεται από το κοινωνικό πλαίσιο, μέσω της παρατήρησης και της μίμησης και αντίστοιχα μπορεί να επηρεάσει το κοινωνικό περιβάλλον. Με βάση αυτό, όταν οι προπονητές επιδεικνύουν προκοινωνικές συμπεριφορές προς τους αντιπάλους και ενθαρρύνουν τους αθλητές τους να βοηθήνε τους άλλους (είτε είναι μέλη της ομάδας τους είτε όχι), οι νεαροί αθλητές είναι πιο πιθανό να αυξήσουν τις προκοινωνικές συμπεριφορές τους και μπορεί να αναπτύξουν πιο θετικές στάσεις απέναντι σε άτομα που δεν ανήκουν στην ομάδα τους. Ως εκ τούτο, κρίνεται σημαντικός ο ρόλος των προπονητών στην προώθηση κοινωνικών συμπεριφορών που προωθούν την αλληλεπίδραση και την ενσωμάτωση.

Παρά τα διαφορούμενα αποτελέσματα σχετικά με τον πιθανό ρόλο του αθλητισμού στην προώθηση στάσεων που προωθούν την ενσωμάτωση (Hatzigeorgiadis et al., 2013) και υπό το πρίσμα των προαναφερθέντων ευρημάτων, προτείνεται, ότι το κατάλληλο αθλητικό περιβάλλον μπορεί να αποτελέσει ένα πλεονεκτικό έδαφος για την ανάπτυξη των κατάλληλων κοινωνικών συμπεριφορών που μπορούν να ενθαρρύνουν την ενσωμάτωση και την πολυπολιτισμικότητα. Το κλειδί για να το πετύχουμε αυτό είναι οι προπονητές. Παρόλα αυτά, οι προπονητές στερούνται εκπαίδευσης, στρατηγικών και κατάλληλου διδακτικού υλικού για να μπορέσουν να υποστηρίξουν την ενσωμάτωση (Forde et al., 2015). Κρίνεται λοιπόν σημαντικό να εκπαιδεύσουμε τους προπονητές στο πως να δημιουργήσουν ένα κατάλληλο αθλητικό περιβάλλον που διευκολύνει την αλληλεπίδραση με την κοινωνία υποδοχής και ταυτόχρονα υποστηρίζει τη διατήρηση του πολιτισμού και της ταυτότητας των εισερχόμενων πληθυσμών.

Παρά την σημασία των παρόντων ευρημάτων, οι έρευνες που πραγματοποιήθηκαν ήταν σύγχρονες και δεν μπορούν να παρέχουν συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με τις σχέσεις αιτίας αποτελέσματος. Είναι σημαντικό να διεξαχθούν διαχρονικές μελέτες και να σχεδιαστούν κατάλληλα προγράμματα παρέμβασης για να κατανοήσουμε καλύτερα τον ρόλο του αθλητισμού στη διαδικασία επιπολιτισμού τόσο για τα μέλη των εισερχόμενων πληθυσμών όσο και για την κοινωνία υποδοχής. Ο Holt και οι συνεργάτες του (2016) υπογράμμισαν ότι τα θετικά αποτελέσματα προκύπτουν τόσο μέσω έμμεσων διαδικασιών (π.χ. το περιβάλλον παρακίνησης) όσο και μέσω άμεσων (π.χ. παρεμβάσεις που θα στοχεύουν στην ανάπτυξη της προκοινωνικών συμπεριφορών και δεξιοτήτων ζωής.). Ως εκ τούτου, οι μελλοντικές έρευνες είναι σημαντικό να προσανατολιστούν στο πως μπορεί να μεγιστοποιηθεί η επίδραση των έμμεσων παραγόντων στους νεαρούς αθλητές. Μια πρόταση θα ήταν να διερευνηθεί εάν οι αθλητικές παρεμβάσεις που στοχεύουν στην ενίσχυση των προκοινωνικών δεξιοτήτων και της ενσυναίσθησης θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην προώθηση των θετικών στάσεων απέναντι στην πολυπολιτισμικότητα και την ενσωμάτωση σε πλαίσια όπως είναι το σχολείο και ο αθλητισμός.

Συμπεράσματα

Ο αθλητισμός διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία του επιπολιτισμού, η οποία είναι σύνθετη και πολυδιάστατη. Για να επιτευχθούν θετικά αποτελέσματα ως προς την ενσωμάτωση, είναι κρίσιμο να λαμβάνεται υπόψη το περιβάλλον μέσα στο οποίο εκτυλίσσεται η δραστηριότητα. Το κατάλληλο αθλητικό περιβάλλον, που δίνει έμφαση στην προσωπική βελτίωση και αναγνωρίζει τις

ανάγκες των αθλητών, ενώ παράλληλα ενθαρρύνει τις προκοινωνικές συμπεριφορές και καλλιεργεί την ενσυναίσθηση, μπορεί να αποτελέσει ένα ισχυρό μέσο για την προώθηση της ενσωμάτωσης και της πολυπολιτισμικότητας. Οι παρούσες έρευνες θέτουν τα θεμέλια για την εκπαίδευση των επαγγελματιών του αθλητισμού, δίνοντας σημαντικές πληροφορίες για τους καθοριστικούς παράγοντες του αθλητικού περιβάλλοντος, που μπορούν να προωθήσουν τις διαπολιτισμικές σχέσεις και να διευκολύνουν την ενσωμάτωση.

Βιβλιογραφία

- Ames, C. (1992). Classrooms: Goals, structures, and student motivation. *Journal of Educational Psychology*, 84, 261–271. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.84.3.261>
- Bandura, A. (1991). Social Cognitive Theory of Self-Regulation. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, 248–287. [https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90022-L](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90022-L)
- Bartholomew, K. J., Ntoumanis, N. & Thøgersen-Ntoumani, C. (2010). The controlling interpersonal style in a coaching context: Development and initial validation of a psychometric scale. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 31, 193–216. <https://doi.org/10.1123/jsep.32.2.193>
- Batson, C. D., Chang, J., Orr, R., & Rowland, J. (2002). Empathy, attitudes, and action: Can feeling for a member of a stigmatized group motivate one to help the group? *Personality & Social Psychology Bulletin*, 28, 1656–1666. <https://doi.org/10.1177/014616702237647>
- Berry, J. W. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. *Applied Psychology: An International Review*, 46, 5–34. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1464-0597.1997.tb01087.x>.
- Berry, J. W. (2008). Globalisation and acculturation. *International Journal of Intercultural Relations*, 32, 328–336. <http://dx.doi.org/10.1016/j.ijintrel.2008.04.001>
- Berry, J. Phinney, J., Sam, D. & Vedder, P. (2006). Immigrant youth: acculturation, identity, and adaptation. *Applied Psychology: An International Review*, 55, 303–332.
- Bourhis, R. Y., Moise, L. C., Perreault, S., & Senecal, S. (1997). Towards an interactive acculturation model: A social psychological approach. *International Journal of Psychology*, 32, 369–386. <http://dx.doi.org/10.1080/002075997400629>.
- Bourhis, R. Y., Montreuil, A., Barrette, G., & Montaruli, E. (2009). Acculturation and immigrant/host community relations in multicultural settings. In S. Demoulin, J. P. Leyens, & J. F. Dovidio (Eds.), *Intergroup misunderstanding: Impact of divergent social realities*. New York: Psychology Press.
- Cheliotis, L. (2013). Behind the Veil of Philoxenia: The Politics of Immigration Detention in Greece. *European Journal of Criminology*, 10, 725–745.
- Davis, M. (1980). A multidimensional approach to individual differences in empathy. *Catalog of Selected Documents in Psychology*, 10, 85.
- Elbe, A. M., Hatzigeorgiadis, A., Morela, E., Ries, F., Kouli, O., & Sanchez, X. (2016). Acculturation through sport: Different contexts different meanings. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 16(2), 178–190. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2016.1187654>
- Forde, S. D., Lee, D. S., Mills, C., & Frisby, W. (2015). Moving towards social inclusion: Manager and staff perspectives on an award-winning community sport and recreation program for immigrants. *Sport Management Review*, 18(1), 126–138. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2014.02.002>

- Gagné, M., Ryan, R. M., & Bargmann, K. (2003). Autonomy support and need satisfaction in the motivation and well-being of gymnasts. *Journal of Applied Sport Psychology*, 15, 372–390. <https://doi.org/10.1080/714044203>
- Hatzigeorgiadis, A., Morela, E., Elbe, A.M., & Sanchez, X. (2013). The integrative role of sport in Multicultural Societies. *European Psychologist*, 18, 191-202.
- Holt, N. L., Neely, K. C., Slater, L. G., Camiré, M., Côté, J., Fraser-Thomas, J., & Tamminen, K. A. (2016). A grounded theory of positive youth development through sport based on results from a qualitative meta-study. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 10, 1–49.
- Kavussanu, M., & Boardley, I. D. (2009). The prosocial and antisocial behavior in sport scale. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 31, 97–117. doi:10.1123/jsep.31.1.97
- Kavussanu, M., Stamp, R., Slade, G., & Ring, C. (2009). Observed prosocial and antisocial behaviors in male and female soccer players. *Journal of Applied Sport Psychology*, 21, 62–76. <https://doi.org/10.1080/10413200802624292>
- Kouli, O., & Papaioannou, A. (2009). Ethnic/cultural identity salience, achievement goals and motivational climate in multicultural physical education classes. *Psychology of Sport & Exercise*, 10, 45–51. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2008.06.001>
- Krouwel, A., Boostra, N., Duyvendak, J. W., & Veldboer, L. (2006). A good sport? Research into the capacity of recreational sport to integrate Dutch minorities. *International Review for the Sociology of Sport*, 41, 165-180.
- Leontopoulou, S. (2010). An exploratory study of altruism in Greek children: Relations with empathy, resilience and classroom climate. *Psychology*, 1, 377–385. <https://doi.org/10.4236/psych.2010.15047>
- Ley, C., & Barrio, M. R. (2019). Promoting Health of Refugees in and through Sport and Physical Activity: A Psychosocial, Trauma-Sensitive Approach. In T. Wenzel & B. Droždek (Eds.), *An Uncertain Safety: Integrative Health Care for the 21st Century Refugees*. Springer International Publishing.
- Makarova, E., & Herzog, W. (2014). Sport as a means of immigrant youth integration: an empirical study of sports, intercultural relations, and immigrant youth. *Sportwiss*, 44, 1-9. <https://doi.org/10.1007/s12662-013-0321-9>
- Matera, C., Stefanile, C., & Brown, R. (2015). Majority–minority acculturation preferences concordance as an antecedent of attitudes towards immigrants: The mediating role of perceived symbolic threat and metastereotypes. *International Journal of Intercultural Relations*, 45, 96–103. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2015.02.001>
- Montreuil, A., & Bourhis, R. Y. (2001). Majority acculturation orientations toward “valued” and “devalued” immigrants. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32(6), 698–719. <https://doi.org/10.1177/0022022101032006004>
- Morela, E. Elbe, A.M., Theodorakis, Y. & Hatzigeorgiadis, A. (2019). Sport participation and acculturative stress of young migrants in Greece: The role of sport motivational environment. *International Journal of Intercultural Relations* 71, 24-30. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2019.04.003>

- Morela, E., Hatzigeorgiadis, A., Sanchez, X., Papaioannou, A., & Elbe, A.-M. (2017). Empowering youth sport and acculturation: Examining the hosts' perspective in Greek adolescents. *Psychology of Sport and Exercise*, 30, 226–235. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2017.03.007>
- Morela, E., Hatzigeorgiadis, A., Theodorakis, Y., Goudas, M., & Elbe, A.M. (2020). Youth sport motivational climate and attitudes toward migrants' acculturation: The role of empathy and altruism. *Journal of Applied Social Psychology*, 51(1) 32-41. <https://doi.org/10.1111/jasp.12713>
- Morela, E., Papageorgiou, E., Filippou, K., Theodorakis, Y., & Hatzigeorgiadis, A. (2021). Prosocial and Antisocial sport environment and attitudes towards refugees' acculturation among young Greek football players. *International Journal of Research in Humanities and Social Studies*, 8, (7), 1-10. <https://doi.org/10.22259/2694-6296.0807001>
- Ng, J. Y. Y., Lonsdale, C., & Hodge, K. (2011). The Basic Needs Satisfaction in Sport Scale (BNSSS): Instrument development and initial validity evidence. *Psychology of Sport & Exercise*, 12, 257–264. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2014.03.006>
- Nicholls, J. (1989). *The competitive ethos and democratic education*. Harvard University Press.
- Papaioannou, A., Ampatzoglou, G., Kalogiannis, P., & Sagovits, A. (2008). Social agents, achievement goals, satisfaction and academic achievement in youth sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 9, 122–141. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2007.02.003>
- Pettigrew, T. F., & Tropp, L. R. (2008). How does intergroup contact reduce prejudice? Meta-analytic tests of three mediators. *European Journal of Social Psychology*, 38, 922–934. <https://doi.org/10.1002/ejsp.504>
- Redfield, R., Linton, R., & Herskovits, M. J. (1936). Memorandum for the study of acculturation. *American Anthropologist*, 38, 149–152.
- Rosenberg, D., Feijgin, N., & Talmor, R. (2003). Perceptions of immigrant students on the absorption process in an Israeli physical education and sport college. *European Journal of Physical Education*, 8, 52 – 77.
- Schinke, R. J., Stambulova, N. R., Lidor, R., Papaioannou, A., & Ryba, T. V. (2015). ISSP position stand: Social missions through sport and exercise psychology. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 14(1), 1-19. <http://dx.doi.org/10.1080/1612197X.2014.999698>.
- UNHCR (2020). Operational Portal Refugee Situation. <https://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean/location/5179> (accessed 8 January 2021).

The role of sport environment in shaping positive attitudes towards refugees and migrants

Morela Eleftheria

PhD, Adjunct Lecturer at the Democritus University of Thrace, Department of Physical Education and Sport Science

ABSTRACT

The purpose of this study was to explore the role of sport as a means for promoting interaction between individuals and groups of different ethnic and cultural backgrounds. Additionally, it presents findings from three studies examining the role of sport environment in shaping the acculturation attitudes of host society toward incoming populations. The studies were quantitative, cross-sectional, and focused on young Greek athletes competing in individual and team sports. Overall, the purpose of the three studies was to examine the role of sport environment created by the coach and coach-promoted behavior in forming attitudes toward the acculturation of incoming groups. Young Greek athletes completed questionnaires assessing their attitudes toward migrant and refugees' acculturation and questionnaires regarding the sport environment. Based on the results, empowering motivational environments, emphasizing mastery, and support for athletes' basic psychological needs, combined with coach-promoted prosocial behaviors, can contribute to shaping positive acculturation attitudes towards incoming populations, thus, promoting integration and multiculturalism.

Key words: acculturation, sports, integration, host society

Corresponding address:

Morela Eleftheria
Democritus University of Thrace
Department of Physical Education and Sport Sciences
University Campus, 69100 Komotini
E-mail: emorela@phyed.duth.gr